

خاور میانه

معادلات قدرت منطقه در آستانه تغییرات

گرایش مصر به محور ایران و سوریه

عبدالباری عطوان: آیا در آینده نزدیک شاهد تغییر معادلات و گروه‌بندی‌های قدرت در منطقه خواهیم بود؟ آیا شورای همکاری

خلیج فارس بار دیگر دستخوش دودستگی‌های جدید خواهد بود؟ مصر روی نشست اقتصادی که در بندر شرم‌الشیخ برگزار شد، برای تقویت اقتصاد و جایگاه منطقه‌ای و بین‌المللی خود حساب کرده بود و غیبت ملک سلمان (شاه سعودی) در آن به معنای «کودتا» در گروه‌بندی‌های جهان عرب و تغییر اساسی در معادلات قدرت در منطقه است. این نشست دو روزه که عصر جمعه کار خود را آغاز کرد به همت پادشاه سابق عربستان ملک عبدالله پایه‌گذاری شده بود. وی قاهره را محور اصلی رویکرد خود در روابط سیاسی با جهان عرب قرار داده و تمام تلاش خود را برای حمایت از ژنرال السیسی در مواجهه با محور ترکیه - قطر که حامی جریان اخوان المسلمین به شمار می‌رفت، به عمل آورد. ملک عبدالله در این حمایت تا جایی پیش رفت که به صراحت می‌گفت هر کسی که در این مقطع از مصر حمایت نکند عضو جامعه عرب نیست، البته منظور وی از این سخنان، حاکمان قطر بود که یکی از ۴ کشور نفتی ثروتمند عربی است. سلمان، پادشاه جدید عربستان ولیعهد خود، شاهزاده مقرن بن عبدالعزیز را در راس یک هیات به نمایندگی از عربستان راهی این نشست کرد و این نشانه‌ای آشکار از موضع جدید و متفاوت وی در قبال مصر است، یعنی وی مانند ملک عبدالله مشتاق توسعه اقتصادی مصر و در نتیجه تقویت نقش مصر در جهان عرب و جامعه بین‌الملل نیست. نشانه‌های این رویکرد جدید عربستان به وضوح در جریان سفرهای اردوغان و السیسی به ریاض آشکار شد و در حالی که سفر السیسی چندساعته بود سفر اردوغان با دیدبه و کبکبه همراه بود، به افتخار وی ضیافت ناهاری ترتیب داده شد و مهم‌تر از همه اردوغان یک نشست خصوصی نیم‌ساعته با ملک عبدالله داشت. السیسی با ابروهای گره‌خورده به قاهره بازگشت و هیچ‌گونه گزارشی از این سفر و نتایج آن ارائه نداد، کاملاً واضح بود که در ریاض با برخورد سردی مواجه شده و نتایجی را که انتظار داشت به دست نیاورده بود. مسؤلان عربستان گام‌های خود را با دقت و حساب‌شده برمی‌دارند و همه جزئیات را با پیام خاصی برنم‌ریزی می‌کنند، هر حرکت آنها دارای پیام‌های خاصی است. انتخاب شاهزاده مقرن، ولیعهد عربستان به ریاست هیات عربستانی نیز با دقت صورت گرفته، معنای این انتخاب در غیبت شیخ تمیم بن حمد آل ثانی، رئیس حکومت قطر در این نشست متجلی شد. قطر نیز به وزیر اقتصاد یا وزیر خارجه خود بلکه معاون وزیر اقتصاد را به این نشست اعزام کرد و این یعنی کمک‌های مالی قطر در این نشست در حد صفر یا بسیار ناچیز خواهد بود. رئیس‌جمهور مصر قیقا با ناامیدی بسیار، معنای این پیام‌ها را درخواهد یافت، همان‌گونه که دیگر رهبران جهان عرب بویژه کشورهای حاشیه خلیج‌فارس نیز این واقعبیت را درک می‌کنند.

تکریت مرکز استان صلاح‌الدین عراق، زادگاه صدام و مرکز نقل‌بعثی‌ها و داعشی‌های جنایتکار در این کشور عملاً تحت کنترل ارتش و نیروهای مردمی درآمده است. «خالد العبدی» وزیر دفاع عراق در حالی این خبر را اعلام کرد که تا ساعت صفر امشب دقیقاً دو هفته از آغاز عملیات بزرگ «لیبک» یا رسول‌الله» برای آزادسازی استان صلاح‌الدین می‌گذرد. به گفته العبدی، ورودی‌ها و خروجی‌های شهر تکریت تحت کنترل کامل ارتش و نیروهای بسیج مردمی است اما پیشروی نیروها با پشتیبانی نیروی هوایی در مناطق شمال و شمال غربی شهر هنوز کند است. بمب‌گذاری مسیرها و ساختمان‌های مختلف و مین‌گذاری مسیرهای اصلی در کنار تک‌تیراندازان وابسته به داعش از عوامل کند شدن پیشروی‌هاست. از طرف دیگر به گفته فرمانده لشکر چهارم عملیات «لیبک» یا رسول‌الله» دغدغه حفظ جان غیرنظامیان تکریت، عملیات را با کندی روبرو کرده است. دیروز لوب‌عبدالله الاسدی فرمانده لشکر ۴ امامین عسکریین (ع) به تسنیم درباره آخرین وضعیت عملیات پاکسازی استان صلاح‌الدین گفت: هم اکنون یگان‌های رزمی ما به جنوب کرکوک و منطقه تل‌ارمل رسیده‌اند.

■ عملیات موازی در الانبار

از طرف دیگر به موازات دستاوردهای امنیتی نیروهای عراقی در استان صلاح‌الدین در جبهه‌های دیگر از جمله جنوب و جنوب غرب کرکوک و استان الانبار در غرب این کشور نیز عملیات علیه تروریست‌های تکفیری داعش همچنان ادامه می‌گیرد. تکریت مرکز استان صلاح‌الدین عراق، زادگاه صدام و مرکز نقل‌بعثی‌ها و داعشی‌های جنایتکار در این کشور عملاً تحت کنترل ارتش و نیروهای مردمی درآمده است. «خالد العبدی» وزیر دفاع عراق در حالی این خبر را اعلام کرد که تا ساعت صفر امشب دقیقاً دو هفته از آغاز عملیات بزرگ «لیبک» یا رسول‌الله» برای آزادسازی استان صلاح‌الدین می‌گذرد. به گفته العبدی، ورودی‌ها و خروجی‌های شهر تکریت تحت کنترل کامل ارتش و نیروهای بسیج مردمی است اما پیشروی نیروها با پشتیبانی نیروی هوایی در مناطق شمال و شمال غربی شهر هنوز کند است. بمب‌گذاری مسیرها و ساختمان‌های مختلف و مین‌گذاری مسیرهای اصلی در کنار تک‌تیراندازان وابسته به داعش از عوامل کند شدن پیشروی‌هاست. از طرف دیگر به گفته فرمانده لشکر چهارم عملیات «لیبک» یا رسول‌الله» دغدغه حفظ جان غیرنظامیان تکریت، عملیات را با کندی روبرو کرده است. دیروز لوب‌عبدالله الاسدی فرمانده لشکر ۴ امامین عسکریین (ع) به تسنیم درباره آخرین وضعیت عملیات پاکسازی استان صلاح‌الدین گفت: هم اکنون یگان‌های رزمی ما به جنوب کرکوک و منطقه تل‌ارمل رسیده‌اند.

■ **حزب‌الله عراق: مواضع آمریکایی‌ها را می‌زنیم!**
مبارزان حزب‌الله عراق به آمریکا هشدار دادند که اگر حملات هوایی سیرک آمریکایی موسوم به ائتلاف بین‌المللی ضدداعش به نیروهای امنیتی عراق در رمادی تکرار شود، منافع آمریکا را در این کشور هدف قرار خواهند داد. به گزارش روزنامه القدس العربی،

گزارش رادیوی نروژی از محبوبیت سردار ایرانی در بین شهرین

قاسم سلیمانی «کیان» عراقی‌ها

گروه بین‌الملل: رادیو اوستن (شرقی) نروژ در گزارشی درباره سردار قاسم سلیمانی او را قهرمانی توصیف کرد که آزادی شهرهای عراق از لوث وجود تروریست‌ها مرهونش است و مردم علاقه وافری به او دارند. به گزارش پایگاه عراقی نهرین‌نت، رادیو اوستن نروژ، ژنرال سلیمانی را طراح اصلی نقشه‌های جنگی دانسته که مقامات عراقی برای جلوگیری از پیشرفت تروریست‌های داعش و متحدان بعثی آنان برای تسری درگیری‌ها به بغداد و سقوط این شهر تنظیم و اجرا کرده‌اند. این رادیو به نقل از منابع اطلاعاتی‌اش در اروپا خبر داده: «ژنرال سلیمانی بر اغلب عملیات‌های نظامی علیه داعش در عراق نظارت دارد و نقش مهمی در جلوگیری از سقوط شهر سامرا در اواخر آوریل گذشته داشت. او توانست با متحد کردن نیروهای مسلح و مبارز عراقی، تلاش داعش را برای کنترل شهر سامرا و منفرج کردن مرقد امامین عسکریین (ع) ناکام بگذارد». این رادیو همچنین سلیمانی را یک فرمانده شکست‌ناپذیر

گروه بین‌الملل: وزیران خارجه ۶ کشور عضو شورای همکاری خلیج‌فارس اخیراً در نشستی در ریاض مدعی شدند که همه طیف‌های سیاسی یمن باید از رهگذر گفت‌وگای ملی زمینه‌برون‌رفت این کشور از بحران فعلی را فراهم کنند و این گفت‌وگوها باید در ریاض، پایتخت عربستان برگزار شود. با اینکه یمن عضو مجموعه شورای همکاری خلیج‌فارس نیست و دخالت کشورهای عضو این شورا در امور یمن مغایر با قوانین بین‌المللی است اما به نظر می‌رسد عربستان تلاش می‌کند انقلاب مردم یمن را مصادره کند. دخالت غیرقابل توجیه عربستان در رخدادهای یمن به افزایش گسست میان طیف‌های سیاسی این کشور و تقابل ۲ جریان شمال و جنوب منجر شده است. در همین راستا، محمد النخعی، عضو شورای سیاسی جنبش انصارالله یمن ضمن اعلام مخالفت این جنبش با درخواست شورای همکاری خلیج‌فارس برای انتقال مذاکرات به ریاض، اعلام کرد که این کشورها به ایجاد دودستگی در میان گروه‌های یمنی می‌پردازند. وی گفت: درخواست شورای همکاری خلیج‌فارس برای انتقال مذاکرات به ریاض درخواستی صادقانه نیست و موجب از بین رفتن مذاکرات در داخل یمن می‌شود، برای همین جنبش انصارالله در مذاکرات در کشوری که خود تروریست به حساب می‌آید،

حزب‌الله عراق: اگر حمله به نیروهای ما تکرار شود، مواضع آمریکایی‌ها را می‌زنیم!

تکریت در کنترل کامل ارتش عراق

دارد. منابع عراقی در استان الانبار اعلام کردند که نیروهای عراقی طی عملیاتی در منطقه الحصی در سه کیلومتری مرکز عامریه الفلوجه به سوی فلوجه ۱۵ داعشی را به هلاکت رساندند. قاسم المحمدی، فرمانده عملیات الانبار از هلاکت ۲۰ داعشی در حمله هوایی به مرکز تجمع داعش در مناطق التامیم و پل ژاپنی خبر داد و اینکه در حمله‌ای در خیابان بیستم ۱۰ داعشی به هلاکت رسیدند.

■ **حزب‌الله عراق: مواضع آمریکایی‌ها را می‌زنیم!**
مبارزان حزب‌الله عراق به آمریکا هشدار دادند که اگر حملات هوایی سیرک آمریکایی موسوم به ائتلاف بین‌المللی ضدداعش به نیروهای امنیتی عراق در رمادی تکرار شود، منافع آمریکا را در این کشور هدف قرار خواهند داد. به گزارش روزنامه القدس العربی،

الخزعلی، نماینده مجلس و از فرماندهان گردان‌های سیدالشهدا(ع) که در قالب نیروهای داوطلب مردمی علیه تروریست‌ها عمل می‌کنند، گفته است: «پیروزی‌های نیروهای مردمی، گروه‌های مقاومت و نیروهای امنیتی باعث خشم آمریکایی‌ها شده است و آنها را بر آن دافعه است که آتش سلاح‌های خود را به‌سمت ارتش قهرمان ما نشانه بگیرند».

■ رایزنی عبادی و حکیم

دیروز حیدر العبادی، نخست‌وزیر و عمار حکیم، رئیس مجلس اعلا اسلامی عراق طی دیدارشان با ستودن پیروزی‌های به‌دست‌آمده در عملیات بزرگ آزادسازی صلاح‌الدین (لیبک یا رسول‌الله) به رایزنی درباره نحوه ادامه جنگ با داعش پرداختند. طرفین همچنین اوضاع کلی در استان‌ها و از جمله دادن اختیارات کامل برای ارزیابی خدمات به مردم و همچنین بازسازی مناطقی که تروریسم آنها را ویران کرده است را مورد تأکید قرار دادند. به گزارش شبکه سومریه نیز، حکیم در این دیدار به ائتلاف آمریکایی عبدالعزیز الظالمی از نمایندگان فراکسیون الاحرار در پارلمان عراق، آخرین حمله هوایی که به گفته آمریکایی‌ها اشتباه‌ها صورت گرفت، پنجشنبه در منطقه البوادیاب بود که در آن ۴۰ نیروی امنیتی شیعه کشته شدند. در همین رابطه حسین الرماحی، دبیرکل حزب‌الله عراق گفت: «در صورت ادامه حملات هوایی عمدی به مواضع نیروهای نظامی و نیروهای داوطلب مردمی از سوی ائتلاف بین‌المللی، ما با قدرت از طریق هدف قرار دادن منافع آمریکا در عراق به آن پاسخ خواهیم داد.» همچنین فالح

عراق و بزرگان ارتش و پلیس این کشور سلیمانی را قهرمان پیروزی در جرف‌الصخر می‌دانند و می‌گویند اگر فرماندهی و طرح‌های وی نبود، داعش و بعثی‌ها سامرا را اشغال کرده و به بغداد، کربلا و نجف می‌رسیدند. در گزارش مزبور که پایگاه مجازی رادیوی نروژی منتشر کرده، آمده است: «فرمانده سپاه قدس بارها در میان نیروهای مردمی، نیروهای مقاومت و سربازان عراقی ظاهر شد و با آنها عکس یادگاری گرفت. علاوه بر این، صرف اطلاع از حضور سلیمانی در عملیات نظامی و در خط اول جبهه کافی است تا نیروهای عراقی در مقابله با داعش روحیه بگیرند.» همچنین گفته

دست رد انصارالله به سینه سعودی‌ها

آماده‌باش مرزی عربستان

برای همین باید در مواضع خود بازنگری کند اما مساله ما مساله‌ای ملی است.

■ سفر عبدربه به ریاض

رئیس‌جمهور مستعفی یمن ۲ روز پیش در اقدامی غیرمنتظره «عدن» را به مقصد عربستان ترک کرد. شبکه‌های می‌ادین اعلام کرد: عبدربه منصور هادی، رئیس‌جمهور مستعفی یمن روز جمعه در سفری از پیش‌اعلام‌نشده راهی عربستان شد. جلسه شورای همکاری خلیج‌فارس با محوریت عربستان روز چهارشنبه به موضوع حل بحران یمن برگزار شد و بار دیگر اعضای منصور هادی به‌عنوان رئیس‌جمهور یمن حمایت کردند.

■ عربستان در حالت آماده‌باش

رسانه‌های عربستانی شنبه به نقل از وزیر دفاع این کشور از آماده‌باش نظامی نیروهای مرزی سعودی در پی رزمایش جنبش مردمی انصارالله در یمن خبر دادند. روزنامه عکاظ به نقل از محمد بن

شرکت نمی‌کنند. همچنین محمد عبدالسلام، سخنگوی جنبش انصارالله در گفت‌وگو با شبکه خبری المنار اعلام کرد: عربستان بارها و پیش از درخواست رئیس‌جمهور یمن پیشنهاد انتقال مذاکرات به خارج را داده بود اما به این پیشنهاد مخالفت کردیم. وی افزود: شورای همکاری خلیج‌فارس مدعی است که منصور هادی درخواست انتقال مذاکرات به ریاض را داده است اما عربستان طرفی است که تصمیم گرفت مذاکرات به ریاض انتقال داده شود. عبدالسلام خاطر نشان کرد: موضوع ما کاملاً واضح است چراکه راهکار بحران یمن در داخل این کشور وجود دارد و ما اجازه نمی‌دهیم به یمنی‌ها القا شود که حل بحران یمن از خارج صورت می‌گیرد. وی اعلام کرد: عربستان موضع متضادی را نسبت به یمن در پیش گرفته و ما را تروریست می‌خواند در حالی که خود از تکفیری‌ها و القاعده در مأرب و مناطق دیگر یمن حمایت به عمل می‌آورد،

چهار گوشه

خون علمای اهل سنت عراق هدیه به مبارزان شیعه

تعداد زیادی از علمای اهل سنت عراق در استان صلاح‌الدین در واکنش به ادعای اخیر شیخ الازهر خون خود را به نیروهای داوطلب مردمی شامل شیعیان اهدا کردند. به گزارش تسنیم به نقل از شبکه الانجاه، علمای اهل سنت عراق برای مقابله با اظهارات اخیر شیخ الازهر اقدام به اهدای خون خود به مبارزان داوطلب مردمی کردند. پیش از این «خالد الملا» رئیس جماعت علمای اهل سنت عراق از ادارات اوقاف شیعه و سنی و دولت خواسته بود تصمیم قطعی علیه بیانیه صادره از شیخ الازهر مصر اتخاذ کنند. بیانیه‌های طایفه‌ای و خصمانه که در آن اتهامات بی‌اساسی مبنی بر قتل افراد غیرمرتبط با داعش یا دیگر گروه‌های تروریستی وارد شده بود.

فرانسه جلوی یک شکست واترلوی دیگر را گرفت

فرانسه مانع از ضرب سکه‌های ۲ یورویی با تصویر جنگ واترلو شد که یادآور شکست ناپلئون بناپارت از نیروهای انگلیسی و پروس است. طرح ضرب این سکه‌ها توسط بلژیک که منطقه تاریخی واترلو در آن قرار گرفته مطرح شد ولی فرانسه با عنوان آن بی‌خواه داشت با آن مخالفت کرد و در نهایت بلژیک طرح ضرب این سکه‌ها را منتفی اعلام کرد. در حقیقت ضرب سکه ۲ یورویی با نقش واترلو می‌توانست این واحد پول متزلزل را در کشور بیناتخاذ یورو یعنی فرانسه بشدت منفرود سازد.

پسر عموی بشار کشته شد

رسانه‌های عربی از کشته شدن پسر عموی بشار اسد، رئیس‌جمهور سوریه خبر دادند. به گزارش پایگاه خبری المسله، محمد توفیق الاسد، معروف به شیخ الجبل پسرعموی بشار اسد در سوریه کشته شد. شماری از اعضای خاندان بشار اسد تصاویر محمد الاسد را به نشانه گرامیداشت نام او در صفحات شخصی خود در پایگاه اجتماعی فیسبوک قرار دادند. خبرهای ضدتوقیفی درباره چگونگی کشته شدن محمد الاسد منتشر شده است. بعضی منابع می‌گویند او بر اثر درگیری‌ها در منطقه دورین کشته شده است.

احتمال استعفا پاپ فرانسیس

رهبر کاتولیک‌های جهان در مصاحبه‌ای که به مناسبت دومین سالگرد انتخابش در مقام پاپ با یکی از خبرگزاری‌های کشور مکزیک داشت از احتمال استعفا خود در سال‌های آتی خبر داد. پاپ فرانسیس گفت گمان می‌کند دوره خدمتش کوتاه باشد و ممکن است ۴ تا ۵ سال و شاید کمتر از آن به طول بینجامد. پاپ فرانسیس پیش‌تر نیز اشاراتی به احتمال بازنشستگی زودهنگام خود کرده بود اما در هر حال وی با ایده اعمال محدودیت سنی برای رهبران کلیسای کاتولیک مخالفت کرد.

وعده السیسی برای بازگشایی رفح

گفته می‌شود عبدالفتاح السیسی، رئیس‌جمهور مصر در ادامه روند ایجاد تعادل در سیاست خارجی اسرائیلی-سعودی وعده داده که بزودی گذرگاه زمینی رفح به روی ساکنان نوار غزه بازگشایی شود. به گزارش خبرگزاری سما، یک مسئول فلسطینی درباره مفاد مذاکره السیسی با رئیس‌تشکلاتی خودگردان فلسطین در شرم‌الشیخ مصر از قول بازگشایی دائمی گذرگاه رفح در چند روز آینده خبر داد. در این دیدار که در حاشیه کنفرانس اقتصادی مصر و در پشت درهای بسته در سالن «السلام» بین السیسی و محمود عباس برگزار شد، دو طرف مساله فلسطین و به‌بن‌بست رسیدن مذاکرات صلح با طرف صهیونیستی، جانبداری آمریکا از طرف اسرائیلی و تداوم بلوکه کردن اموال تشکیلات خودگردان فلسطین از سوی رژیم صهیونیستی را بررسی کردند.

افزایش ناراضی‌ت از دولت آمریکا

تازه‌ترین نظرسنجی‌ها نشان می‌دهد ناراضی‌ت شهریوندان آمریکایی از عملکرد دولت رو به افزایش است و شمار آمریکایی‌هایی که سیاست‌های دولت را مناسب نمی‌دانند افزایش چشمگیر داشته است. نتایج نظرسنجی موسسه گالوپ نشان می‌دهد مخالفت شهریوندان آمریکایی با عملکرد دولت ناراضی‌ت آنها را از ۲ مقوله دیگر یعنی اقتصاد و بیکاری کاهش داده است. طبق این نظرسنجی، ناراضی‌ت از دولت آمریکا در حالی رو به افزایش گذاشته که اعتراضات نسبت به دیگر معضلات موجود در کشور یا کاهش یافته است یا روندی ثابت را طی می‌کند.

■ قاب جهان

تصاویر منتشر نشده بن لادن در تورابورا

عبدالباری عطوان، روزنامه‌نگار و نویسنده سرشناس فلسطینی تصاویرش از اسامه بن لادن، سرکرده سابق تشکیلات القاعده را منتشر کرده است. عطوان که به عنوان بزرگ‌ترین تحلیلگر مسائل جهان عرب مسؤولیت روزنامه رای‌الایوم را بر عهده دارد در هنگام دیدار با بن لادن، سردبیر روزنامه مشهور القدس العربی در لندن محسوب می‌شد که البته به‌خاطر حمایتش از انقلاب‌ها در کشورهای عربی توسط خاندان سعودی برکنار شد. در سال ۱۹۹۶ از سفری به افغانستان داشت و در منطقه کوهستانی مشهور «تورا بورا» که مخفیگاه رهبر القاعده بود با او دیدار کرد و عکس‌هایی از او گرفت. آمریکایی‌ها حدود ۵ سال بعد در هنگام اشغال افغانستان ادعا کردند بن‌لادن را در غارهای این منطقه کشته‌اند اما خیلی زود دروغشان برملا شد. بنابراین هنوز خیلی‌ها ادعای این ۲۰۱۲ اوباما مبنی بر کشتن مرد شماره یک القاعده در پاکستان را باور نمی‌کنند.

* تحلیلگر برجسته مسائل منطقه